

Context

Etcetera: *Je had het reeds over het ro theater tegenover de stad Rotterdam. Maar hoe positiever je je in de Nederlandse context, tegenover Vlaanderen én in internationaal perspectief?*

Cassiers: Vreemd genoeg is de relatie met een internationale context eerder tot stand gekomen dan met de lokale. Toevallig werd een aantal van onze producties snel gevraagd in het buitenland. Het was wel mijn ambitie om af en toe in het buitenland een frisse neus te halen. Nachtasieel heeft op veel plekken gestaan. Alize kan overal naartoe als ze dat wil. Maar ook met familievoorstellingen zoals *Hondje* hebben we op Broadway gestaan. We zouden dat kunnen uitbuiten, maar dat is onze taak niet. Naar de stad toe hadden we ons eerst als taak gesteld goede producties te maken. Nu voelen we ons rijp voor een gesprek met die stad. De meeste mensen die zich artistiek met het ro vereenzelvigen zijn geen Rotterdammers; misschien zijn er maar twee die oorspronkelijk uit deze stad komen. We pretenderen ook niet 'van hier' te zijn. Maar door een andere manier van produceren en door andere thematische keuzen gaan de voorstellingen meer 'kloppen' met Rotterdam: ja ja maar nee nee b.v. en *La Grande Suite*; het wordt dan weer moeilijker met die producties op reis te gaan. Landelijk gezien voldoen wij aan onze verplichtingen. Maar iedereen klaagt meer en meer over het reizen; dat heeft o.a. te maken met de files die steeds langer worden, waardoor je vaak een dag verliest met wachten in de auto. Mentaal wordt het dan heel vermoeiend. Ook de ARBO-wetgeving in Nederland wordt alsmaar strenger. Als je slechts met één ploeg technici wil werken om eenzelfde productie te begeleiden, dan kan je nog maar drie of vier voorstellingen op een week geven, waardoor de tournees weer langer gaan duren. Bovendien verdringt je werk in schouwburgen en culturele centra vaak tussen de commerciële producties. Je voelt heel goed het verschil tussen een schouwburgdirecteur die achter je werk staat of één die het ro enkel programmeert vanuit een plicht. We willen dat reizen meer zelf in handen nemen: vanaf volgend seizoen trekken we naar een viertal plekken met het hele gezelschap. Het is plezieriger voor ons als iedereen erbij kan zijn en dan kunnen we de omkadering ook beter verzorgen. We strijken dan neer in een stad, niet zoals de Toneelfabriek vroeger met heel veel producties, maar met b.v. twee voorstellingen waar we 100% achter staan en die we dan langer spelen. We komen dan wel met werk van een jaar gele-

den of zo: voorstellingen die we door en door kennen en die we dus goed kunnen omkaderen; in die stad gaan we dan ook op een andere manier publiek zoeken, zonder platte verkoop-tactieken. Je weet wat je verkoopt en waarom je daar wil staan: dat is een belangrijke extra waarde. We willen het publiek ook betrekken bij wat we misschien het jaar daarna gaan maken, bij dat waar wij 'mee bezig zijn'. In Utrecht en Groningen gaan we met scholen en andere kunstinstellingen werken. We willen een publiek opbouwen dat ons werk volgt. Het ideaal is om uiteindelijk in een tiental steden te doen wat we nu reeds in Rotterdam doen: daar werken we samen met culturele organisaties die bij elke première ook andere initiatieven opzetten, waardoor er een ander publiek over de vloer komt en er stilaan een band groeit tussen het ro en zijn publiek.

Etcetera: *Hebben jullie contacten met andere grote gezelschappen, zoals Toneelgroep Amsterdam of de Theatercompagnie?*

Cassiers: Naar aanleiding van de verschillende *Macbeth*-ensceneringen hebben we aan Ivo Van Hove (Toneelgroep Amsterdam) en aan de KVS gezegd: laat ons samenwerken. Maar zover was men mentaal nog niet. Ik hoop dat het in de toekomst wel kan. Nu hebben wij op eigen initiatief in Rotterdam een debat tussen de makers georganiseerd, maar het had veel verder kunnen gaan. Mijn ideaal was: de verschillende premières op dezelfde dag laten plaatsvinden. Dan spreek je van een evenement, dan lees je op de cultuurpagina van je krant drie, vier recensies omtrent *Macbeth*. Maar er had veel meer kunnen gebeuren dan enkel promotioneel: je had de dramaturgen bijeen kunnen brengen, je had om de zoveel tijd naar mekaar repetities kunnen gaan kijken... Dat waren allemaal dromen die blijkbaar nog te vroeg kwamen. Misschien waren de huidige constellaties in Amsterdam en Brussel nog te nieuw, waardoor die samenwerking met anderen nog niet prioritair kon zijn.

Maatschappelijke betrokkenheid

Etcetera: *In Etcetera 75 ontvouwde Jan Joris Lamers in een interview zijn plan om met alle belangrijke Nederlandse en Vlaamse gezelschappen samen repertoire te houden...*

Cassiers: Als ideaalbeeld is dat natuurlijk heel mooi. Maar ik ben al blij dat de VNT (Vereniging Nederlandse Theatergezelschappen) een gesprek organiseert, dat er wat openheid komt, dat we bij mekaar gaan zitten. Men

zegt dat er een verzwakking is van de interesse in theater: hoe gaan we daarmee om? welke problemen hebben wij? wat kunnen we er samen aan doen? We kunnen mekaar stimuleren. Ik vind helemaal niet dat het slecht gaat in het theater, maar de media suggereren dat er een neerwaartse spiraal is. We mogen ons niet tegen mekaar laten uitspelen, want dat verslechtert pas echt het klimaat. Hoe kunnen we artistiek blijven doen wat we willen doen en toch veel volk in de zaal krijgen? Wat werkt er bij jou en wat niet? Wat is specifiek voor jullie situatie en wat voor de onze? enz. Nu begint er voor het eerst een gesprek tussen zakelijk en artistiek leiders dat het niveau van het persoonlijke overstijgt. Nu de subsidieronde voorbij is, is er terug openheid. Binnen drie jaar zal het opnieuw anders zijn. Nu moeten we vaststellen wat er fout zit of wat er beter kan, zodat we tot een voorstel kunnen komen voor een nieuw beleid en een nieuwe raad voor cultuur. We moeten nu duidelijk maken wat we ambiëren en hoe we dat kunnen bereiken, vanuit een positief meedenken.

Etcetera: *Hoe sta je tegenover de uitlatingen van Van der Ploeg dat toneelmakers meer 'maatschappelijke betrokkenheid' moeten betonen?*

Cassiers: Mijn probleem daarmee is dat –precies omdat Van der Ploeg dat zo gezegd heeft– ik mij er slecht ga bij voelen als ik iets met allochtonen zou doen. Alsof je dan met blozende kaken moet gaan verklaren dat dat toch 'artistiek verantwoord' is. Terwijl iedereen daar al jaren mee bezig is (cf. voorstellingen als *La Cifra* uit 1991 of *Kahaani* uit 1997). Zijn uitlatingen genereren bij mij eerder de tegengestelde reactie. Dat Van der Ploeg dat alleen al zegt, is fout: we moeten niet méér doen voor allochtonen; daar gaat het niet om. Voor mij gaat het meer om: hoe ga je met de stad om? wie woont daar allemaal? Het gaat om buurten, bevolkingsklassen waarin je de draad verliest, waarin je zoekt: hoe kan ik daarmee opnieuw communiceren? Voor een 'stadsgezelschap' is dat van belang, alhoewel ik die noemer dus nooit hanteer. Ik denk dat Dito'Dito nog nooit over 'allochtonen' heeft gesproken, terwijl ze voor mij als gezelschap toch een voorbeeldfunctie hebben wat betreft relevant denken over theater in een sociale grootstadsproblematiek. ●

Met dank aan Dries Moreels